

orășenesc, sesizându-se factorii interni și externi care au contribuit la accelerarea procesului de urbanizare al așezării feudale respective.

În același timp, săpăturile arheologice metodice efectuate în ultimii ani la Piatra-Neamț¹, Vaslui², Baia³, iar mai recent la Roman⁴ și Siret⁵, au adus contribuții însemnate privind vechimea acestora ca așezări urbane feudale moldovenești.

În felul acesta, pe baza datelor arheologice, s-a putut preciza că Suceava, Baia, Siret, Iași, Piatra-Neamț, Roman au existat ca centre urbane încă din secolul al XIV-lea, iar unele din ele — cum ar fi Baia, Siret și Suceava — au atins la mijlocul secolului al XIV-lea « un avansat stadiu al procesului de urbanizare »⁶.

Aceste constatări sînt cu atît mai importante cu cît ele confirmă unele izvoare scrise. În acest sens, considerăm necesară readucerea în discuție a listei orașelor cuprinse în vechile cronicî rusești: *Primul letopiseț al Novgorodului*⁷, *Voskresenskaia*⁸ și *Ermolinskaia*⁹.

Textul *Primului letopiseț al Novgorodului*, care cuprinde, așa cum au stabilit specialiștii, mai multe redacții, prezintă o mare importanță atît pentru datarea listei orașelor, cît și pentru precizarea formei arhetipului. Astfel, după precizările lui A. N. Nasonov, editorul cronicîi, și a lui D. S. Lihaciov¹⁰, cea mai veche redacție o prezintă varianta *Sinodală*, care este și cea mai veche redacție a cronicîlor rusești ajunsă pînă în zilele noastre, datînd de la sfîrșitul secolului al XIV-lea. O altă variantă, numită a *Comisiei arheografice*, de asemenea de la sfîrșitul secolului al XIV-lea, s-a păstrat într-un manuscris din prima jumătate a secolului al XV-lea.

Lista orașelor intitulată: « Așa se numesc orașele rusești îndepărtate și apropiate », aflată în varianta *Comisiei arheografice* la filele 22 verso—24 verso, cuprinde în total 358 de orașe, înșirate într-o ordine strictă de la sud la nord, începînd cu orașele din Bulgaria și Moldova (țara Volohilor) și continuînd cu orașele din Polonia și apoi cele din cnezatele Kiev, Volînîa, Lituania, Smolensk, Reazan și Zalessk¹¹ (vezi Anexa).

¹ Șantierul arheologic Piatra-Neamț, în SCIV, an. VI, 1955, nr. 3—4, p. 819 și urm.; Șantierul arheologic Suceava. Sondajele de la Piatra-Neamț, în *Materiale*, vol. IV, 1957, p. 261—264; A. Nițu, I. Zamoșteanu și M. Zamoșteanu, *Sondajele de la Piatra-Neamț*, în *Materiale*, vol. VI, 1959, p. 359 și urm.; C. Matasă, I. Zamoșteanu și M. Zamoșteanu, *Săpăturile de la Piatra-Neamț*, în *Materiale*, vol. VII, 1960, p. 339 și urm.

² Al. Andronic, E. Neamțu și Fl. Banu, *Săpăturile de salvare de la Vaslui*, în *Materiale*, vol. VIII, 1962, p. 89 și urm.; Al. Andronic, I. Ioniță și Fl. Banu, *Șantierul arheologic de la Vaslui*, în *Materiale*, vol. VIII, 1962, p. 795 și urm.

³ D. Gh. Teodor și Em. Zaharia, *Date noi arheologice privitoare la istoricul Țirgului Baia*, în *Materiale*, vol. IX (sub tipar).

⁴ L. Chițescu, *Contribuția săpăturilor arheologice de la Roman la cunoașterea fortificațiilor feudale din Moldova*, comunicare prezentată la Sesiunea științifică de arheologie medievală din 28 mai — 7 iunie 1963 de la Iași și Suceava.

⁵ Săpături efectuate de M. Nicorescu. Material inedit aflat în Muzeul de istorie a Moldovei.

⁶ M. D. Matei, *Unele probleme în legătură cu începuturile vieții orășenești la Suceava*, în SCIV, an. XI, 1960, nr. 1, p. 120.

⁷ *Новгородская первая летопись старшего и младшего изводов*, sub redacția A. N. Nasonov, Moscova-Leningrad, 1950, p. 475—477.

⁸ *Воскресенская летопись* în *Полное собрание русских летописей*, vol. VI, p. 240—241.

⁹ *Ермолинская летопись*, în *Полное собрание русских летописей*, vol. XXIII, p. 163—164.

¹⁰ D. S. Lihaciov, *Новгородская первая летопись старшего и младшего изводов*, în «Вопросы истории», 1951, nr. 5, p. 106—109.

¹¹ *Новгородская первая летопись старшего и младшего изводов*, sub redacția lui A. N. Nasonov, p. 475—477.